כשם שפרצופיהם שונים כך דעותיהם שונות

בסודשיח

בס"ד ■ יום רביעי ■ פרשת תולדות ■ כ"ו מרחשון ה'תשע"ח ■ 15.11.2017 ■ גליון מס' 453

רבקה בת בתואל

/ הרב יעקב הלוי פילבר

שלמה המלך אומר: "טוב לשמוע גערת חכם מאיש שומע שיר כסילים" (קהלת ז ה), אין להבין את דבריו כפשוטם: שדברי החכם הם טובים יותר מדבריו של הכסיל, כי לומר דבר כזה לא צריך להיות החכם מכל האדם. ואפילו אם כוונתו היא שטוב יותר לשמוע גערה מאשר לשמוע "שיר כסילים", גם באמירה זו אין חכמה גדולה. על כן יש המסבירים את דברי שלמה בדרך זו: טוב לשמוע גערה מחכם כזה שהוא עצמו בעבר שמע שיר כסילים, כי הוא מכיר ויודע את המתרחש בעולם הכסילים, ולכן יש לו יתרון על חכם שאינו מכיר את עולמם של הכסילים, כי חכם שאינו מכיר את עולם הכסילים, גערתו תהיה פעמים רבות תלושה מן המציאות.

בהבחנה הזו בין חכם המכיר את דרכי הכסיל לחכם שאינו מכיר אותם היה יתרון לרבקה על יצחק, יצחק אבינו שחי וגדל בביתם של אברהם ושרה, בבית שהטוב והחסד שררו בו, שלא נפגש בסביבתו הקרובה באנשים שליליים, על כן היה רחוק בעיניו ליחס לבני אדם תכונות של רוע ומרמה, ומפני זה ללא קושי הצליח עשו לצוד בפיו את אביו, עד שאביו אהבו. ואילו רבקה שגדלה וחיה בביתם של בתואל ולבן, בבית מלא שקרים ורמאות, היא הכירה מקרוב את התככנות והצביעות, ובקלות הבחינה בהתנהלות המפותלת וההפכפכנית של עשו, וידעה לזהות נכון את אופיים של עשו ושל יעקב, היא שנתנה את מלוא אהבתה לבנה יעקב, ככתוב: "ורבקה אוהבת את יעקב". אבל לא הכל סוברים שעשו הצליח לרמות ולהטעות את אביו יצחק, כמו "מדרש הגדול" (כה כח) ששאל: "וכי לא היה אבינו יצחק יודע במעשה עשו שהן כעורין ומפני מה אהבו? אלא שהיה אוהבו בפניו בלבד כדי לקרבו ולמושכו, שהרי קל וחומר, אם כשהוא אוהבו מעשיו מקולקלין, אילו שנאו וריחקו על אחת כמה וכמה. ואמרו רבותינו: 'לעולם תהא ימין מקרבת ושמאל דוחה' לכך נאמר: 'ויאהב יצחק את עשו'". גם ה"ספורנו" סובר שאמנם יצחק לא הכיר בגודל רשעו של עשו, אבל לדעתו הכיר יצחק בעדיפותו של יעקב על עשו, והראיה של ה"ספורנו" היא שכאשר בקש יצחק לברך את יעקב לא שאל ממנו מטעמים ולא בקש ממנו דבר אלא ברכו תיכף, מה שאין כן עשו, שלא היה ראוי מצד עצמו לברכה, על כן ביקש ממנו אביו שיעשה לו מטעמים כדי שיתעסק בכבוד אב, ובזה תחול עליו הברכה. אלא שאם כך מדוע למרות שידע יצחק ביתרונו של יעקב, מדוע הוא בכל זאת מברך את עשו בברכת: "הווה גביר לאחיך"? ומסביר הספורנו: "כי יצחק חשב שיהיה טוב ליעקב שתספיק לו נחלת ארץ ישראל, אלא שיחיה בה עם איזה שעבוד (כמו המנדט הבריטי), כדי שלא יטריד נפשו בענייני השררות והבלי הנפסדים".

גם החתם סופר (ב"תורת משה" פרשת תולדות) סובר שיצחק נתן אימון בעשו, והוא מסביר מדוע ביקש יצחק לברך את עשו דווקא בברכות העולם הזה, כי יצחק טעה וחשב שעשו מכיר ערך התורה והמצוות, ולכן יספק ליעקב את צרכיו הגשמיים שיוכל לעסוק בתורה ועבודה כמו שנהגו יששכר וזבולון. ואילו רבקה שהייתה מכרת את עשו, היא ידעה שאם עשו יהיה השולט על אמצעי העולם הזה לא תהיה ליעקב האפשרות לעבוד את ה' וללמוד תורה, מפני שעשו לא ייתן לו מענייני העולם הזה. ומסביר החת"ס שזאת היתה כוונת עשו במכירת הבכורה, שקדושת הבכורה ענינה עבודת ה', ומפני שעשו חשב שאם ה"עולם הזה" יהיה בידו והוא לא יתנו ליעקב ממילא לא תהיה ליעקב האפשרות לעבוד את ה' (אם אין קמח אין תורה), ותתבטל המכירה. ורק רבקה היא שירדה לסוף דעתו של עשו, ולכך סיבבה שיצחק יברך בברכות העולם הזה את יעקב, וכאשר שניהם יהיו בידו של יעקב יוכל לעבוד את ה' כרצונו.

מדברי ה"ספורנו" וה"חתם סופר" אנו למדים עד כמה חשוב שהאומה הישראלית תהיה לא רק רוחנית אלא גם תשלוט על האמצעים הכלכליים, שיאפשרו לה את העצמאות הכלכלית, כי בלעדיהם היא תהיה תלויה בחסדי הגויים, והעצמאות הזו כדאית גם אם הדבר מחייב 'ימי מילואים', 'מס הכנסה', ושאר חובות. ולא כאותם המתגעגעים ל"מנדט הבריטי" או לשלטון השולטן התורכי,

תפוצה לכל קהילות ישראל

עוד בעיתון

ניתן לעבור לכתבה הרצויה ע"י לחיצה על שמה.

שוויית חורף
מאז המצאת החשמל התייתרה הסיבה של הדלקת הנרות בשל שלום-בית, שהרי אור הנרות בטל לעומת נורות החשמל...
המשך בעמי 2

גירות קודם מתן תורה
האם ניתן היה לגיור להתגייר קודם מתן תורה, באופן שייכנס לכלל ישראל?...
המשך בעמי 3

מדוע נתן יעקב לעשיו לחם?
בפרשתנו כתוב, ויעקב נתן לעשיו לחם ונזיד עדשים ויאכל וישת ויקם וילך ויבז עשיו את הבכורה. (בראשית כ"ה, ל"ד)...
המשך בעמי 3

סיפור לשבת
עיסקה ברובל אחד
מעשה אירע בעיר סלוצק שהיכה הדים בשעתו. חי שם רופא פורק עול שנהג לצאת לשוח לפנות ערב, מטעמי בריאות...
המשך בעמי 4

שביבים
■ כוחה של מצווה אחת
■ בית המקדש השלישי לא ייחרב!
■ תודה לבורא עולם שלא נרדמתי
■ "וישב יצחק ויחפור את בארות המים אשר חפרו"
■ מעלת התפילה!
■ מוריד המבול
המשך בעמי 6

שאז האחריות לענייני העולם הזה היתה נתונה בידי הגויים, והדבר נוצל לרעה על ידם. את הסוד הזה ידעה רבקה, והיא ידעה שהובאה ממרחקים לא רק בשביל להיות אשה ליצחק, שהרי ישנן נשים רבות גם בכנען וגם בחרן, אלא היא נלקחה ממרחקים על מנת למלא את מקומה של שרה בניהול בית אברהם, ועל כן דאגה לשלמותו של הבית, לא רק בהווה אלא גם להכינו לעתיד לבא.

שו"ת חורף הרב שבתי יגל / הכולל הקהילתי רעננה

אליסה בי' מאשקלון שואלת: בילדותי, בבית הספר הסבירו לנו כי הסיבה להדלקת נרות שבת היא בשל שלום-בית, כדי שלא ילכו בחושך וייתקלו אחד בשני ויבואו לידי מריבה. אך, מאז המצאת החשמל התייתרה הסיבה של הדלקת הנרות בשל שלום-בית, שהרי אור הנרות בטל לעומת נורות החשמל וממילא כבר מזמן אין בעיה של שלום בית?

תשובה: מצאנו ג' טעמים מדוע תיקנו את מצוות הדלקת נרות בערב שבת סמוך לשבת:

א) משום כבוד שבת[א].

ב) משום עונג שבת[ב].

ג) משום שלום בית שלא ייכשלו בעץ ואבן[ג].

ומשום כך גם כיום מצווים אנו לדאוג לכך שתהיה תאורה (של 'אש') בבית והטעמים האלו רלוונטיים בכל תקופה.

ולכן, אין מקום לומר שכיום כאשר יש תאורה של חשמל המצווה לא קיימת, שהרי כשם שבזמנים עברו הייתה תאורה של נרות בכל לילה מימות השבוע, ובערב שבת הדלקת התאורה הייתה הופכת למצווה, כך גם בימינו כאשר יש תאורה של חשמל, מצווים אנו להדליק את התאורה לכבוד השבת ובכך אנו מקיימים את המצווה[ד].

אך, יש מקום לשאול כי אילו באמת היינו מדליקים את נורות החשמל לכבוד שבת אזי היינו מקיימים את המצווה בכך, אבל כאשר נורות החשמל כבר דולקות בבית, וכעת אנו באים להדליק נרות (של שמן וכדומה) לכבוד שבת, יש להסתפק האם אנו מקיימים בכך את המצווה, משום שאכן אור הנרות נבלע באור החשמל בבחינת 'שרגא בטיהרא מאי מהני' (נר בצהריים מה הוא מועיל?) ועוד יש לחשוש שהברכה שאנו מברכים היא ברכה לבטלה, במיוחד לדעת מרן השולחן ערוך[ה] הסובר שאם שתי נשים מדליקות נרות במקום אחד, האישה המדליקה אחרונה לא יכולה לברך, כי לא מקיימים את המצווה כשיש כבר אור דלוק.

ומשום כך יש מקפידים שבזמן שהאישה מדליקה את נרות השבת - נורות החשמל אינן דולקות, ורק לאחר שהאישה הדליקה את נרות השבת, מדליקים[ו] את נורות החשמל ובכך פותרים את החששות הנ"ל.

אמנם ודאי שאין המנהג הפשוט כך, וברוב בתי ישראל מדליקים נרות שבת אף לאחר שתאורת החשמל כבר דולקת מבעוד יום ומברכים את ברכת המצווה, ומצאנו בדברי הפוסקים כמה וכמה סברות ליישב כך, שאין כך חשש ברכה לבטלה, ומקיימים בכך את המצווה של הדלקת הנרות:

א) 'כבוד שבת' מתקיים ע"י הדלקת נרות במקום האכילה אף אם יש אור חשמל מרובה, וכמו שמצינו בסעודות חשובות כגון בסעודת חתן וכלה שמדליקים נרות על השולחן אף שיש אור חשמל[ז].

ב) אפשר לקיים את המצווה בכל תוספת של אור, אף תוספת כל שהיא שאינה מורגשת בחוש[ח].

ג) פעמים שיש הפסקות חשמל, ואז אור הנרות הוא היחיד שנשאר[ט].

ד) מכיוון שהנשים הנשואות מקפידות מאד על מצווה זו, נעשה זה כמנהג חשוב להוסיף נרות אלו לשם מצווה ולברך עליהם, כשם שמברכים על מנהג הדלקת נרות חנוכה בבית הכנסת[י].

א - רש"י במסכת שבת דף כ"ה עמוד ב' ד"ה 'חובה',
ב - רמב"ם פרק ה' מהלכות שבת הלכה א'.
ג - גמרא מסכת שבת דף כ"ג עמוד ב'.
ד - וביתר ביאור: המצווה של הדלקת נרות היא לאו דווקא להדליק נרות, אלא כל תאורה שמוגדרת כ'אש' יכולה לשמש (לפי הרבה פוסקים ובתנאים מסוימים) כ'נרות שבת' ומכיוון שנורות חשמל הנדלקות ע"י חוט להט מוגדרות כ'אש' אפשר לקיים בהם את מצוות הדלקת הנרות, וההבדל בין היום לעבר, הוא רק באמצעי התאורה, אבל המצווה לעולם קיימת, וכל זה מבלי לדון בעצם השאלה אם 'בטל הטעם בטלה התקנה' או לא.
ה - שו"ע או"ח סימן רס"ג סעיף ח'.
ו - לדעת הרמ"א שאישה מקבלת שבת בהדלקתה, צריך שמישהו אחר מבני הבית ידליק את נורות החשמל, או שהאישה עצמה תדליק את נורות החשמל (לצורך המצווה) קודם שהיא מברכת.
ז - שו"ת דברי יציב חלק או"ח סימן ק"כ.
ח - הגר"א וייס שליט"א בתשובה המופיעה בשיעור לפרשת בהעלותך תש"ע, וזה לדעת הרמ"א שאפשר לברך על תוספת אורה, ועי"ש עוד בסוף התשובה במה שכתב שגם לדעת השו"ע י"ל דהוא דווקא אם כבר יש אור מנרות שבת אחרים אבל אם האור מגיע מנרות שלא הודלקו לשם מצווה, אין זה בכלל 'תוספת אורה' ואפשר לברך על כך גם לדעת השו"ע, וכן כתב בשו"ת תפילה למשה חלק א' סימן ז'.
ט - שו"ת אג"מ או"ח ה' סימן כ', ויש לדון אם טעם זה שייך כיום שהפסקות החשמל אינם מצויות כל כך כמו בעבר.
י - הגרש"ז אוירבעך זצ"ל בשש"כ חלק ב' פרק מ"ג הערה קע"א.

גירות קודם מתן תורה

/ הרה"ג שמואל ברוך גנוט שליט"א

האם ניתן היה לגוי להתגייר קודם מתן תורה, באופן שייכנס לכלל ישראל?

א בפרשת העקידה אותה אנו אומרים דבר יום ביומו, מסופר, כי אברהם אבינו ע"ה אמר לישמעאל ואליעזר "שבו לכם פה עם החמור" ובב"ק ל"ח: "עם הדומה לחמור". וצריך להבין מדוע ישמעאל ואליעזר, שהיה דולה ומשקה מתורת רבו, לא התגיירו ועל כן כונו בשם "חמורים", כבני חם, ומדוע לא נכללו כבני אברהם ע"י כניסה תחת כנפי השכינה. ועל אליעזר מצינו שהיה עבד ואברהם לא שיחררו. ואם נאמר שמפני שהיה עבד נשאר בגויותו, עדיין "קשה מדוע גם על ישמעאל אמר אברהם "עם הדומה לחמור", והרי התרגום יונתן כ' שבשעה שהגר נישאה לאברהם, שיחררה אותה שרה וישמעאל לא היה עבד כלל. וכיצד יתכן שאברהם ושרה הכניסו אלפי נוכרים תחת כנפי השכינה ודוקא ישמעאל בנו לא התגייר. [וגבי אליעזר אמר לי מו"ר הגר"ח קניבסקי שליט"א שקיים מצוות כעבדים המחויבים במצוות כאשה].

ב והנראה דאיכא ב' דינים בכל גירות עכו"ם: א-) קבלת עול תורה ומצוות והכרה בהקב"ה ית"ש. ב-) כניסה לכלל אומת ישראל. והדברים מוכחים לכאורה בסוגית גר קטן בכתובות יא' א'.

ולזה י"ל דהכנסת גר לכלל ישראל ע"י קבלת תורה ומצוות, נעשית דוקא כשישנו כלל ואומת ישראל, והוא ממעמד הר סיני ואילך. אך בזמן האבות הק' שעדיין לא היה כלל מושג של "אומת ישראל", ממילא הגם שאאע"ה ושרה גיירו את הנוכרים, היה זה רק בכך שנכנסו תחת כנפי השכינה, אך לא שנכנסו "לאומת ישראל", ולו מפני שעדיין לא היתה "אומת ישראל", דנכנסו לגדר כלל ואומה רק ממתן תורה ואילך, או מיעקב וי"ב שבטיו. ולפי"ז א"ש דאה"נ ואליעזר וישמעאל קיבלו על עצמם להיכנס תחת כנפי השכינה, אך זה לא הכניסם לכלל אומת ישראל ויחוס ישראל וממילא לא נתייחסו אחר אברהם ועם ישראל, ונשארו בני חם הדומים לחמור, ואף שקיימו מצוות.

ג ובזה נבין דברי המדרש דאברהם יצחק ויעקב לא רצו לגייר את תמנע, שבעקבות זאת אמרה שאם לא חפצים בה תלך ותדבק בזרעם ונישאה לאליפז, דמהא דרצתה להידבק בזרע האבות מוכח שתמנע לא רצתה רק להיכנס תחת כנפי השכינה גרידא, אלא גם להיכנס כחלק מאומת ישראל וזרע ישראל, ולכן האבות הק' דחוה, כיון שעדיין לא נוצרה אומת ישראל. והנה הספר חסידים פי' תש"צ כתב: "וגר המבקש על אביו ועל אמו שמתו, לא יועיל להקל בדינם". והיינו, שגר אינו יכול להמתיק את דין הוריו כ"בנא כרעא דאבוה", שלכאו' ע"י עצם מעשי הגר וזכויותיו יתווספו להם זכויות בשמי שמים ככל בנים המועילים במעשיהם להוריהם שנפטרו, כבסנהדרין ק"ב, א. וע"ז אמר הספר חסידים שכיון שגר שנתגייר כקטן שנולד דמי ואינו מתייחס אחר הוריו הנכרים, ל"ש שיעלה במעשיו הטובים את נשמתם. ועי' בהערות מקור חסד הל הס"ח שם בשם רמ"א ובס' ויאמר שמואל סי' פ"ג. ואמנם הרמב"ן (בראשית י"א, ל"ב) כתב גבי פטירתו של תרח אבי אברהם וז"ל: "או שמא יש לו חלק לעולם הבא שאמרו חז"ל בזכות בנו", ונמצא שהרמב"ן סבר שדין "ברא כרעא דאבוה" שייך גם בנכרי שהתגייר.

ואולם לפימשנ"ת י"ל דזהו דוקא בתרח אבי אברהם, דקודם מתן תורה דעדיין הגרים לא נכנסו לאומת ישראל ולהיותם כבני אברהם יצחק ויעקב, שייך היה שגוי שנתגייר נחשב למיוחס אחר אביו הנכרי, כיון שעדיין לא נכנס לאומת ישראל וממילא לא יצא מיחוס אביו ויחוס הנכרים. אך אחר מתן תורה, שהתהוונו לאומה ויחס, נאמר שהגר המתגייר חדל להתייחס אחר אביו הנכרי.

ד ויעויין בתוס' כתובות ז' א' דכ' דבמסכת כלה מייתי קרא ד"ויברכו את רבקה", וכ' התוס' דמזה למדו לברכת אירוסין ולא לברכת נישואין, ועיין חזקוני ובס' אהל אברהם עמ"ס כתובות בשם ר"ד אופנהיימר גבי ברכת "אחותנו את היי לאלפי רבבה" דהוא ברכת נישואין, ואע"ג די"א דבעי' לברך ברכת נישואין בעשרה (ע"י רא"ש כתובות פ"ק י"ב ובהגי"א וביד המלך אישות פ"י ה"ה), י"ל שמאחר ונאמר בפסוק (בראשית כ"ד, י') "ויקח העבד עשרה גמלים מגמלי אדוניו", אזי מסתבר שהיו עימו עוד תשעה אנשים ויחדיו היו עשרה, עכתו"ד. וחזינן מהכא דאליעזר עצמו הצטרף, מבחינת החזיקוני והרד"פ, לעשרה דברכת הנישואין, וחזי' דכניסתו לכנפי השכינה הועילה לו כלפי זה, ועיין. ■

מדוע נתן יעקב לעשיו לחם?

/ הרה"ג גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א

בפרשתנו כתוב, ויעקב נתן לעשיו לחם ונזיד עדשים ויאכל וישת ויקם וילך ויבז עשיו את הבכורה. (בראשית כ"ה, ל"ד)

וקשה לי למה הוסיף יעקב לתת לעשיו גם "לחם",

והרי עשיו ביקש רק "נזיד עדשים", ולא יותר?

א מצאתי בס"ד בספר "תשובות הגר"ח", פרשת תולדות (תשובה כ"ו), שהובא תשובת מרן הגר"ח קניבסקי שליט"א, וז"ל: הוא חשב שלא ידע עשיו הדין איזה ברכה מברכין על הנזיד, לכן

האכילו לחם, שברכת הלחם תפטור את הכל. עכ"ל.

ב בספר "מאור אהרן", לידידי הגאון רבי אהרן הלוי גרנדש שליט"א, מצאתי שכתב ל"ב תירוצים נפלאים, למה נתן יעקב לעשיו "לחם", והרי ביקש רק נזיד עדשים. ואביא כאן רק תשעה מהם, וז"ל: יש לומר דהוא כמו שמצינו אצל בני אדם שאומרים שצריך סעודה בשרית, או חלבית, והכוונה דמלבד הבשר או החלב, יש גם לחם, ולא רק בשר או חלב, וכמו כן עשיו כאילו ביקש סעודת נזיד עדשים, וודאי שנתכוין גם ללחם.

ג עוד תירץ שם, שהנה כתב הרמב"ם (פ"ד מהלכות דעות ה"ט) שאין זה בריא לאכול הרבה עדשים, יעו"ש, ולפי זה יש לומר שלכן הוסיף לו לחם, והיינו כדי שלא ירבה באכילת העדשים, שהרי עשיו רעב היה, ובלא הלחם ודאי היה מרבה באכילת העדשים, וכיון שאין זה בריא, הוסיף לו לחם.

ד עוד תירץ שם, שהנה איתא בביאור הלכה (ריש סימן קס"ט) דהמנהג אצל כל ישראל דכשאדם נכנס לבית חבירו בשעה שאוכלים, קורין לו לאכול, ואפשר הטעם משום שמא יתאווה לשום מאכל, ויבוא לידי סכנה, יעו"ש, ולפי זה אפשר דיעקב אבינו חשש שעשיו יערער על המכירה, ויאמר דבלא"ה היית חייב ליתן לי עדשים, ואם כן לא קיבלתי תמורה להבכורה, ולכן הוסיף לו לחם, שזה לא היה חייב, כי בזה אין חשש שיתאווה ויבוא ליד סכנה.

ה עוד תירץ שם, שיעקב רצה שעשיו לא יכריחנו להלעיט לו העדשים, ולכן הביא לו לחם, כי את הלחם לא שייך לשפוך לפה, ואם כן יצטרך עשיו להתאמץ באכילת הלחם, וכיון שכן, יתאמץ גם בעדשים, בלי שיצטרך להלעיט לו העדשים לפיו.

ו עוד תירץ שם, שהנה תנן (אבות פ"ג מ"ג) שלשה שאכלו על שולחן אחד, ולא אמרו עליו דברי תורה, כאילו אכלו מזבחי מתים, ופירש הרע"ב, דמכל מקום מהני שמברכין ברכת המזון יעו"ש, ולפי זה יש לומר שהרי עשיו לא למד תורה על השולחן, ורצה יעקב אבינו שלא יחשב לו לעשיו כאילו אכל מזבחי מתים, ולכן נתן לו לחם, שעל ידי כן יברך ברכת המזון, ולא יחשב כאילו אכל מזבחי מתים.

ז עוד תירץ שם, שהנה איתא בשו"ע (או"ח סימן ר"ב סעיף ז') בענין פרי הנימוח, אם ברכתו שהכל, או העץ. ע"ש. ויתכן שהעדשים נימוחו, ולכן הוסיף הלחם כדי לפטור הספק, שהרי פת פוטר כל הבא מחמת סעודה.

ח עוד תירץ שם, שהרי יעקב בישל העדשים ליצחק, כדפרש"י, ופחד יעקב שעשיו יגמור כל העדשים, ולא ישאר ליצחק, ולכן הוסיף לו לחם כדי שישבע גם בלא כל העדשים שהכין.

ט עוד תירץ שם, ע"ד החידוד, דהא תנן (נדרים נ"ג ע"ב) הנודר מן העדשים, אסור באשישים, רבי יוסי מתיר, ופירש"י, וז"ל: אסור באשישים, בפת שמעורב בו קמח עדשים, דיש בכלל עדשים אשישים עכ"ל, ונמצא דלת"ק עדשים ואשישים היינו הך, וכיון שכן, יתכן דהלחם שהוסיף לו היה פת זו שמעורב בה קמח עדשים, והביא לו כדי שלא יערער אחר כך שביקש עדשים, ונתכוין לאשישים, ולכן הוסיף לו אף לחם עדשים.

י עוד תירץ שם, דהנה פרש"י בפרשת וישב (ל"ט, ו') וז"ל, כי אם הלחם היא אשתו כו', עכ"ל, והרי עשיו אותו היום עבר על גילוי עריות, כדאמרינן בגמרא, ולכן נתן לו לחם, לרמז לו שיעשה תשובה. עכ"ד.

יא ולענ"ד י"ל בס"ד בדרך רמז שהנה "לחם", אותיות "מחל", רמז שעל ידי הלחם מחל לו עשיו על הבכורה. והבן.

יב עוד י"ל בס"ד "לחם", מלשון "מלחמה", היינו שרמז יעקב לעשיו שהוא עתיד להגיע להילחם איתו על שלקח לו הבכורה.

■

סיפור לשבת

עיסקה ברובל אחד

מעשה אירע בעיר סלוצק שהיכה הדים בשעתו. חי שם רופא פורק עול שנהג לצאת לשוח לפנות ערב, מטעמי בריאות. פעם, ביום חמישי, עבד ליד האטליז וראה את הקצב מפציר בקונים שיצאו מן החנות, "הרוצה - נא ישוב בעוד שעה!" אמר הקצב. הקונים התפזרו בלא טרוניה, נראה שרגילים היו בכך. הרופא הסתקרן ושאל את הקצב לאן הוא ממהר עתה. "לבית-הכנסת" - ענהו הקצב - "לתפילת מנחה וערבית אני ממהר ולשיעור שביניהם." "אבל היום יום חמישי, היום 'הבוער' שבשבוע והחנות מלאה קונים! איך מלאך ליבך לגרש בכוח את הפרנסה?!" "ראשית, הפרנסה משמיים! עליך לדעת כי יהודי חייב לדאוג גם לעולם הבא שלו!" - השיב הקצב. "אין דבר כזה הקרוי עולם הבא!" - ליגלג הרופא. הקצב משך בכתפיו והחיש צעדיו: "לכבודו אולי אין. לי, אני מקווה שיהיה..." הרופא נפגע מהתשובה השנונה. "שמע נא," - לעג - "אולי תרצה להגדיל חלקך בו - מוכן אני למכור לך גם את חלקי בו, תמורת רובל אחד במזומן..." הקצב הביט ברופא במבט בוחן והפטיר: "ובכן, למה לא? הרי זה עסק הוגן!" הוא הוציא מכיסו רובל ומסרו לרופא, שנשאר נטוע במקומו מביט בתימהון אין קץ בקצב המתרחק. הוא סקר את הרובל שבידו, הכניסו לכיסו והמשיך בטיולו הרגוע, תמה על אמונתם התמימה של פשוטי העם.

חלפו שנים מספר. אל האטליז נכנסה אישה כבודה ולאחר התוודעות קצרה עם הקצב שאלה: "כבודו אולי הכיר את

המשך בעמוד הבא...

בעלי המנוח?" כיוון שהציגה את עצמה כאלמנת הרופא, זכר הקצב במי המדובר. "כן, ראיתיו אך לא נזקקתי לשירותיו, תודה לקל." "כבודו לא שוחח עימו מעולם?" - התפלאה האלמנה- "מוזר הדבר... אספר לכב' מה מטרת בואי. בעלי נפטר לפני זמן קצר. לאחר פטירתו ראיתיו בחלום נרעש עד מאוד. הוא סיפר לי שהוא הובא למשפט לפני כסא הכבוד, ועבירותיו רבות מספור. דנו אותו למדור התחתון של הגיהינום. הוא מחה ואמר: 'אמת שעברתי את כל העבירות האלו, אך מאידך גיסא הרי החייתי נפשות רבות וריפאתי עניים ללא כל תשלום. כלום זהו משפט צדק בעולם האמת?!' ענו לו: 'אמת, היה בכוח מצוותיך להמתיק את עונשיך, אך מה נעשה ומכרת כל זכויותיך לקצב במחיר רובל כסף אחד?' "בעלי החל לזעוק - כך הוא סיפר לי בחלומי - וקרא: 'אללי ליי רחמו עליי! אולי יסכים הקצב לחזור בו מן המקח!' "נכמרו עליו רחמי בית דין של מעלה ונתנו לו רשות להופיע בחלומי ולבקשני לבוא לכאן לבקש שתבטל את הקניה. "את האמת אומר, קמתי בבוקר נרעשת, אבל ביטלתי את העניין מלבי. אולם משהחלום נישנה פעמיים ושלוש, ובעלי החל כבר להתייפח ולבכות מרה, החלטתי לחפשך ולבוא לשאול אותך אם חלום אמת הוא אם לא. אך אם כבודו אומר שהכרת את בעלי מראייה..." במהלך סיפורה נזכר הקצב בכל אותו מאורע. נרעש הוא אמר לה: "אמת ויציב! כן, כך היה המעשה... לא שיערתי בזמנו איזה מקח טוב עשיתי, בהיסח הדעת בא לידיי" "אם כך, הא לך רובל כסף!" - אמרה האישה בנחרצות "בטל את המכירה!" "השיב לה הקצב בחום: "לא עולה בדעתי! הן תבין הגברת, אדם קרוב אצל עצמו... קצב פשוט אני ומצוות רבות אין בידי. כמה קינאתי תמיד באלו שיושבים ב'מזרח' בעולם הזה וישבו גם ב'מזרח' בעולם הבא... עכשיו, שזכיתי במצוות רבות של הצלת נפשות מקומי 'שם' מובטח..." האישה נואשה ואמרה: "טוב, איני אלא שליחה. כשיבוא בחלום אמסור לו את תשובתך", למחרת בבוקר השכימה האישה והלכה לבית הכנסת. היא המתינה לצאתו מהתפילה של רב העיר הרידב"ז זצ"ל. הרב יצא, מוקף בנכבדי העיר, והאלמנה עיכבה אותם וסיפרה את סיפורה: בעלה בא אליה גם הלילה בחלום, וכששמע את תשובת הקצב זעק זעקת שבר ודחק בה ללכת לרב העיר ולהזמין את הקצב לדין תורה! נרעש הרדב"ז ונרעשו הנכבדים. הסיפור עשה לו כנפיים ותהום את כל העיר. לרגל העניין הציבורי קבע הרב שדין התורה ייערך בהיכל בית הכנסת הגדול. בשעה היעודה היה בית הכנסת מלא מפה לפה והמונים צבאו על החלונות והדלתות. הס הושלך בהיכנס הרב והדיינים. הם ישבו על הבימה המוגבהת והאלמנה התובעת הוזמנה לפרש את תביעתה. נבוכה הייתה, רחוקה כל כך באורחות חייה מהרב ודייניו ומהקהל השומר תורה ומצוות. אף לא הבינה היא לאשורו את המושגים "גן העדן" ו"גיהינום". אך זאת ידעה, חוותה והעבירה את רשמיה: בעלה היה מודאג מאוד, רעד ורתת, הפציר בה בתחנונים. "כנראה שביטול העיסקה חשוב עבורו מאוד..." - אמרה והעלתה חיוכים על פני השומעים. להזמנת הרב העיד הקצב וסיפר את השתלשלות העניינים. הוא ציין כי נענה להצעת הרופא למכירת העולם הבא וכעת מתברר מדברי האלמנה שזו, בעצם, עיסקת חייו.

"איני מתכוון לוותר עליה. חייך וחיי אחרים - חייך קודמים!!" הרב היסה את המילמול הנרגש שנשמע באולם, מקצתם מצדדים בעמדת הקצב והרוב מרחמים על נשמת הנפטר. "בית הדין יוצא להתייעצות." אמר הרב - "פסק הדין יינתן בעוד חצי שעה." הרב קם ויצא עם הדיינים לחדד צדדי בביהכ"נ והמקום הפך מיד לזירת התנצחויות נסערות. מעניין, שהכל היו בדעה שאי אפשר להכריח אדם לוותר על מקח טוב שרכש. אך היו שטענו כי קיימת כאן טענת "אסמכתא", היינו מכירה המתבצעת על סמך הנחה מוטעית, הנחשבת - בתנאים מסויימים - כאינה תקפה. והיו שטענו כי מידת הרחמים והחמלה ראוי שתחתור כאן לפשרה. הויכוחים נדמו בהיכנס הרב מלווה בדייניו. "פסק הדין מכיל שלושה סעיפים" - פתח הרב ואמר. "הסעיף הראשון: המכירה אינה תקפה". פרץ חרישי של שמחה נשמע בקהל אך הוא נדם מיד. הרב הסביר: "עולם הבא אינו רכוש היכול לעבוד מיד ליד, להיקנות או להימכר. עולם הבא הוא האור שהמצוות הזריחו בנשמתו של האדם והכשירוהו לקלוט את התענוגות הרוחניים הנפלאים וההשגות העילאיות והמרוממות - ואיך יזכה בהם אדם שלא עמל ולא השיג, ואינו מוכשר לחוות את הדברים?! "ובכן, המכירה הנידונה נעשתה על סמך ההנחה שגן העדן הוא כתשלום הרובלים, ואין זה נכון: כל מצווה שהאדם עושה וכל עבירה שהוא נמנע מלעבור, מוסיפים בו כוח רוחני המאפשר לו לקלוט אור רב יותר וליהנות הנאה רבה יותר מזיו השכינה, שהוא תענוג שאין דומה לו. מובן, אם כן, שהשכר הרוחני אינו ניתן למכירה. פסק הדין הוא, איפוא, שהאלמנה תשיב לנתבע את הרובל והמקח בטל." הקהל נאנח אנחת רווחה וביקש להתפזר, אבל הרב לא סיים: "סעיף ב' קובע, שלמרות שהמכירה בטלה, איבד הרופא את כל חלקו בגן העדן!" אנקת תדהמה נשמעה בקהל: למה ועל מה?! "אין לבית הדין ברירה, חייב הוא לפסוק על פי ההלכה" - אמר הרב. - "פסוק מפורש הוא בספר יחזקאל (ל"ג י"ב) 'ואתה בן אדם אמור אל בני עמך, ערקת העריק לא תצילנו ביום פשעו'. והסבירו בגמרא (קידושין מ:), שהמדובר בעריק שהתחרט על עריקותו וויתר על שכרו. וכן מבואר בתחילת פרק 'חלק' (סנהדרין ע.) שהכופר בעולם הבא נדחה מהעולם הבא, והרי זה הוא המקרה שלפנינו. הנפטר כפר בשכר שעתיד לבוא, והסכים למכור את חלקו בו, ועל כן - למרות שהמכירה כשלעצמה לא חלה - זילזולו בו וכפירתו בו טרדוהו ממנו. זו ההלכה ואין לשנותה!" נהם אכזבה עלה בקהל. הכל הפסידו כאן. הקצב איבד את תקוותו הגדולה והרופא יצא קירח מכאן ומכאן: את הרובל החזיר ואת עולמו איבד...

"סעיף ג'!" - עלה קולו של הרב - "הואיל ועקב המאורע נגרם קידוש שם שמיים ויהודים רבים התחזקו בראותם שיש דין ויש דיין וכל מעשה יבוא במשפט, קובעים אנו על דעת המקום ועל דעת הקהל, שזיכוי הרבים הזה נזקף לזכותו של הרופא. והואיל וחז"ל הקדושים אמרו (יומא פ"ז.) שהמזכה את הרבים אינו נופל לגיהינום, יפטר הרופא מדינה של גיהינום. והואיל ואמרו (באבות פ"ה מי"ח), שזכויותיהם של הרבים נזקפות גם לזכותו, ראוי מעמד זה של חיזוק אמונה להקנותו חלק לעולם הבא." אנחת רווחה נשמעה בקהל.

הקצב פילס דרכו אל הרב בקוראו: "רבי! רבי! הן תודו שגם לי יש חלק בכך. תפסקו שגם חלקי לא יקופח..."
מכאן נשכיל ללמוד, שהרשעים אינם מצליחים להתגבר על עצמם ועל תאוותיהם ואח"כ מחפשים הם מזור למעשיהם ואינם מבינים שהם מחליפים עולם נצחי בעולם רגעי, "אכול ושתה כי מחר נמות". רק אח"כ בבית דין של מעלה הם מבינים גודל טעותם אבל כבר אז אין דרך חזרה... ("ברכת דוד").

שביבים / שאול שיף

כוחה של מצווה אחת

מסופר על האדמו"ר רבי יהושע מבעלזא זצ"ל, שבאחד הימים נכנס אל חדרו יהודי, שניכר על פניו עצב עמוק. כשפצה האיש את פיו וסח את אשר מעיק על ליבו, התברר הסיבה ליגונו. וכך סיפר האיש בקול רוטט מבכי:

"בני יחידי אשר אהבתי התחבר לאנשים ריקים ופוחזים והושפע מדרכיהם הנלוזות. הוא יצא לתרבות רעה, התדרדר מדחי אל דחי ועתה מתכוון לשאת אישה נוכרייה. כה כעסתי כששמעתי זאת, עד אשר גירשתי אותו מעל פניי והוצאתי אותו מביתי. אך לאחר מעשה חשבתי לעצמי האם היה מן הראוי לעשות זאת או שמא היה עלי לנקוט דרך אחרת."

"אכן", - נענה הצדיק - "לא היה זה נכון להרחיקו מהבית. שנה את התנהגותך כלפיו ומעתה התחל לקרב את הבן אליך. השב אותו הביתה והשתדל להביא אותו אלי".

שב האיש אל עירו ופנה לחפש את בנו. כשמצאו, לא האמין האב למראה עיניו. אותו בן שעזב את ביתו גאה והדור, היה עתה מסכן ואומלל, בגדיו הקרועים השתלשלו ברישול מעל גופו ומקום מגורים לא היה לו. עשה האב כדברי הרבי ופנה אל בנו ואמר לו: "בוא הביתה". הבן הסכים ובשובו זכה ליחס נפלא. אביו האכילו והשקהו במיטב המאכלים והמשקאות ואף רכש בעבורו בגדים חדשים ונאים. כל אותה העת לא שוחח האב עם בנו מאומה על אודות נישואיו לאותה נוכרייה, והבן התענג על שהותו בבית אביו והתאושש מהעוני והמחסור שהיו מנת חלקו בעת האחרונה.

באחד הימים פנה האב אל בנו ואמר לו: "מתעתד אני לנסוע לאדמו"ר מבעלזא. התחפוץ להצטרף אלי?" הבן שהכיר טובה לאביו על כל מה שעשה עבורו, החליט לגרום לו קורת רוח והצטרף לנסיעה. במהלך הנסיעה שוחחו השניים על נושאים רבים ובין היתר דיברו גם על אודות נישואיו הקרובים של הבן עם הנוכריה. בזה הרגע לבשו פני הבן ארשת של נחישות והוא אמר חד - משמעית: "בעניין זה לא אשנה את דעתי ואיש בעולם לא יצליח להשפיע עלי לשנות דעתי, וגם הרבי שלך לא יצליח בכך!!!" "ומה בדבר בני משפחתה של אותה נוכרייה?" - שאל האב את בנו - "כיצד לא תחשוש מהם שמא רוצחים ושודדים הם?" "הו, אבא..." - השיב הבן בביטול. - "מדוע תחשוב כך, אנשים הגונים הם!" בהגיעם לבעלזא, נכנסו שניהם אל הרבי, והרבי פתח בשיחה נלבבת עם אותו הבן עד שחש כי הבן רוחש לו אמון רב. לאחר מכן הגיש לו הרבי טלית- קטנה מצוייצת כהלכתה, לבנה כשלג, ואמר לו: "לבש אותה מתחת לבגדיך. אמור אתה להימצא בקרב הנוכרים וזהו מקום סכנה, והטלית הזו תהא לך לשמירה". הבן, שרחש אמון לרבי ושמח כי הרבי כלל אינו מנסה להשפיע עליו לבל יינשא לנוכרייה, הסכים ללבוש את הטלית - קטנה.

זמן קצר לאחר ששבו האב ובנו מנסיעתם לבעלזא, הגיע מועד נישואיו של הבן, בהילולא וחינגא כדרכם של הנוכרים. על פי עצת הרבי מבעלזא, השתתף בטקס גם האב היהודי. הוא ישב מן הצד ליד שולחן קטן שהוכן במיוחד עבורו ועקב בעיניו אחר הנוכרים המתהוללים. בראש השולחן. ישב בנו החתן והשתכר והתהולל כחבריו הגויים. כטוב ליבו ביין חש הבן בחום רב והסיר את בגדו העליון. למרות זאת יקד היין - שרף בקרבו והציף אותו בחום. ניסה, איפוא, להשתחרר מעוד מלבוש ועוד מלבוש עד אשר ניגלה לעיני כל הקהל בגד מוזר : טלית קטן בצבע לבן. מיד קרא אחד הנוכרים בתדהמה: "הביטו! הן זהו בגד של יהודים! החתן לובש בגד של יהודים! החתן הוא יהודי!" כשראו זאת שאר הנוכרים, התנפלו עליו בחמת זעם ואמרו לו:"מדוע אמרת שאתה גוי? כיצד העזת?" הם הרעימו בקולם והפליאו בו מכותיהם. מכות קשות ומכאיבות ספג החתן ולבסוף גורש מהחתונה ונאלץ לנוס על נפשו כל עוד רוחו בו... אותו חתן יהודי נוכח לדעת כי אכן בני משפחתה של הכלה אינם אלא חבורת רוצחים ושודדים. החבילה נפרדה והבן נעשה לבעל תשובה וחזר לצור מחצבתו. והכל בזכות מצוות ציצית...

הא לך כוחה של מצווה היכולה להציל אדם אף שירד לשאול תחתית וכולם נואשו מהאפשרות להצילו, ובזכות מצווה אחת ניצל מנישואי תערובת המטמאים את האדם וצאצאיו לדורי דורות.

[ואין למו מכשול / ליקוטים וסיפורים נפלאים]

בית המקדש השלישי לא ייחרב!

/ הרב תומר אנגלסמן

בפרשתנו מסופר שיצחק אבינו חפר שלש בארות ואומר על כך הרמב"ן, שהבארות רומזים לשלשת בתי המקדש. מתואר בתורה ששתי הבארות הראשונות נסתמו על ידי הפלישתים ואילו הבאר השלישית שכנגד בית מקדש השלישי מתקיימת! מכאן שהבית השלישי לא ייחרב לעולם!

הראי"ה קוק בספרו "אורות" מסביר, שה' התווה לעם ישראל תוכנית לביצוע במשך ההיסטוריה. לפיה, לאורך הדורות נגלה את הקדושה שיש בנשמתו של עם ישראל כולו. זו קדושה

שלא באה לידי ביטוי במצוות, אלא בעצם התפקיד של עם ישראל להיות השגריר של ה' בעולם: "עם זו יצרתי לי תהילתי יספרו".

עצם הקמת הממלכה הכוללת משפט, חברה, כלכלה וצבא ממלאים את הציווי: "ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש". בנוסף,אנו מגלים את הקדושה שיש בחיי היחיד שבאה לידי ביטוי בצדיקותו של כל יהודי.

בית המקדש הראשון היה בדורות שייסדו את העם ולכן בתקופתו זכינו לקדושת הכלל, אך נעלם היחס לכל יחיד ויחיד שעבר עברות חמורות. לכן יצאנו לגלות בבל כדי לתקן. התיקון התאפשר, כי התפרקה המסגרת של העם ונהיינו ליהודים בודדים. אנשי כנסת הגדולה בדור הזה לימדו כיצד לחזק את הקדושה אצל היחיד ככתוב בפרקי אבות: "הוו מתונים בדין, והעמידו תלמידים הרבה, עשו סייג לתורה" ויצרו את ההלכה שמלווה את היהודי בכל רגעי העשייה היומיומית וכך נוצר יהודי טהור וזכינו לבניין מקדש שני.

אבל קיימת בעיה. כאשר מתמקדים בקדושה של היחיד אפשר שתתעורר שנאה.

מדוע? שכן, אם כל יהודי ויהודי הוא צדיק, הוא מתחיל לשנוא את השני על רקע 'תחרות בצדקות', וזאת הקנאה שהובילה לשנאת חינם ושוב יצאנו לגלות כדי לתקן ולהוסיף אהבת חינם!

נאמר בשיר השירים: "שובי שובי השולמית" - 'שובי' זו שיבת ציון. למה פעמיים 'שובי'? להשיב את קדושת העם, ואת קדושת היחיד יחדיו. בית המקדש השלישי יכלול שילוב של שתי הקדושות שזכינו לתקן במהלך ההיסטוריה ולכן לא ייחרב!

תודה לבורא עולם שלא נרדמתי

כאשר הנצי"ב הוציא לאור את ביאורו על "שאילתות דרב אחאי גאון", שלושה כרכים גדולים המקיפים כל מצוותיה של תורה, עשה "משתה לגומרה של תורה", מסיבת הודיה להדפסת הספר. תמהו הנאספים, שכן דרכו של הנצי"ב הייתה בצנעה וענווה. את התשובה לפליאתם קיבלו כאשר בעל השמחה קם לשאת בה דברים, והחל להעלות זיכרונות מימים רחוקים. וכך סיפר: "בילדותי הייתי ילד עירני ומוכשר, אבל לא אהבתי ללמוד. אבי, איש תם וישר, אוהב תורה היה מקבל 'דרישות שלום' מעציבות מן המלמדים: נפתלי עולל כך ועולל כך, נכשל במבחן והפריע לחבריו. ליבו של אבי כאב ודאג. שכר לי מורים פרטיים, שוחח עימי ודיבר איתי ולשווא. "ערב אחד הלכתי לישון ולא נרדמתי. שנתי נדדה, ושמעתי את אבי משוחח עם אימא: 'מה עושים עם נפתלי? הוא לא רוצה ללמוד... מה יהיה עליו? לפחות ילמד מקצוע...' "נימנו וגמרו שמחר יקחני אבי לטיול, כביכול, ימסרני לידיו של הסנדלר, ואהיה לשוליית סנדלרים. מובן שכבר לא נרדמתי. "למחרת בבוקר שאלני אבי: 'נפתלי, התרצה לבוא עימי לטייל?' "ואני עניתי 'לא, אבא, בבקשה, לא... אני אלמד, אלמד בכל כוחי!' "ואכן למדתי והגעתי לאן שהגעתי.

"ועכשיו, תארו לעצמכם שהייתי נרדם בתחילת אותו ערב, לא הייתי מאזין לשיחתם של הוריי ולא הייתי חושד בהזמנתו של אבי. למחרת הייתי מתלווה אל אבי ל'טיול' והופך לשוליית סנדלרים. ובכך מה? אומר לכם מה היה קורה: הרי אני בחור עירני וכשרוני, והייתי לומד את המקצוע חיש קל. הייתי הופך לסנדלר וסנדלר טוב, מוכשר, בעל יוזמה, מעסיק פועלים והופך לגביר... בעל בעמיו! "מטבעי, ירא שמים אני. הייתי נודב לצדקה, היו ממנים אותי לגבאי בית הכנסת, הייתי משתתף בשיעוריו של הרב, רוכש ידע בדינים והלכות, משנה וגמרא. בקיצור, טוב לשמים וטוב לבריות! "השנים הרי חולפות והזמן מגיע. הייתי עולה לבי"ד של־מעלה שבע רצון מעצמי, בטוח בשכרי. ושם בשמים היו מקבלים את פניי בשמחה: 'נפתלי, איזה אורח חשוב! נו, והיכן ספרך על השאילתות?' "שאילתות?! מה הן אלו?' - הייתי תמה. "'נו, השאילתות דרב אחאי! מצוי אצלנו שאתה אמור לחבר עליהן ספר מאיר עיניים בג' כרכים...' "ואני לא ידעתי מה הם רוצים ממני... "תודה לבורא עולם שבאותו ערב לא נרדמתי, שמעתי את שיחת הוריי והחלטתי ללמוד במרץ וחיברתי את הספר... על כך אני עורך מסיבת הודיה". עלינו ללמוד מכאן מוסר השכל דאין בין גן עדן לגיהנם אלא חוט השערה בלבד, ועלינו להתפלל על ילדינו שיגדלו ויתחנכו לתורה עם מידות טובות.

("ברכת דוד")

"וישב יצחק ויחפור את בארות המים אשר חפרו"

אחרי פטירתו של האדמו"ר ר' מנחם מנדל מווארקה, הכתירו חסידיו את בנו, ר' בונם האדמו"ר מאוטבוצק - ווארקה. קודם להכתרה, נסע ר' בונם לאדמו"ר ר' יעקב מרדזימין, שיסמוך ידיו עליו. ברדזמין לא הסבירו לו פנים, והוא עמד בתור כמו כל החסידים ומבקשי הברכות. כאשר נכנס לחדרו של האדמו"ר מרדזמין והעלה בקשתו לברכה, שאלו המארח: את הסבא הכרנו, מהאבא שמענו, ואתה מה? ענה לו ר' בונם מאוטבוצק בחריפות: אצל אברהם אבינו מצינו חפירות באר, אצל יצחק גם כן, אולם אצל יעקב לא מצינו חפירת בארות, מהטעם שאברהם ויצחק חפרו בארות מים חיים, ואז כבר יכול הנכד-הבן לשאוב בקלות ישר מן המעיין. מיד הושיט לו הרבי מרדזמין את ידו ואמר: "שלום עליכם הרבי מווארקה".אחר כך נענה ואמר: ואנו דורשים כך. אברהם חפר בארות חדשות, יצחק חפר בארות חדשות, יעקב אמר: בארות חדשות אין בכוחי לחפור - אשמור לפחות על הבארות שחפרו אבותי, שלא ייסתמו מעצמן ושלא יסתמו אותם פלישתים בעפר....

("שארית מנחם")

מעלת התפילה!

מספרים על הגאון ר' יעקב ישראל קנייבסקי, המכונה הסטייפלער זצ"ל, כי פעם אחת, שח לו אחד מנכדיו כי עומד הוא לנסוע לכותל המערבי. "בעמדך שם, תזכיר גם אותי בתפילתך"_ ביקש הסטייפלער. הנכד היה המום: "האם אני צריך להזכיר את הסבא לפני הקב"ה? הלא הקשר שלך עם ריבונו של עולם הרבה יותר חזק, וכי בשמים לא יודעים מיהו בעל "קהילות יעקב" עד שאני אזכירנו בתפילתי ? " תמה הנכד. כששמע מרן את הדברים הללו , הזדקף והרעים את קולו: "דע לך נכדי , אין שום תפילה החוזרת ריקם, כך טבע הקב"ה בבריאתו. כל מילה של תפילה ותחנונים היוצאת מפיו של יהודי פועלת את פעולתה, אם לא היום אז מחר,

אם לא מחר אז מחרתיים, ואפילו בעוד מאה שנה. גם התפילה שתתפלל עלי, תעזור - אמר מרן "הסטייפלער" לנכדו.

מוריד המבול

רבי אברהם אביש פילד, היה מגדולי הדור בנגלה ובנסתר; ונטל חלק פעיל בנושאים שהעסיקו את קהילות ישראל באירופה באמצע המאה הי"ח. ומעשה בחזן הראשי, שהפרנסים נמנו וגמרו להחליפו באחר, כיון שהבריות מרננים אחריו שהוא קל = דעת ומזלזל במצוות. בא אותו חזן אצל ר' אברהם אביש כדי לדבר על לבו, שיעשה לביטול ההחלטה של ראשי הקהל. בין השאר אמר לו בנימה של התממות: "יראה נא רבנו, מה גדול כוחי בתפילה. הנה, עברתי לפני התיבה ב'שמיני עצרת' השנה. ואך השמעתי בפי את תפילת ה'גשם', התקדרו השמים בעבים ומטר עז ניתך ארצה". ר' אביש הכיר את החזן, שאין תוכו כברו. והיה תמים דעה עם פרנסי הקהילה בעניין ביטול משרתו של האיש. משום כך, השיב לו בחיוך: "להוי ידוע לך, שאנשים כמותך הורידו פעם לעולם; לא רק גשם, אלא מבול שלם... ".

בסוד שיח

כשם שפרצופיהם שונים
כך דעותיהם שונות

עיצוב ועריכה גרפית:
גיל ויין עיצוב גרפי
אימייל: gilwein26@012.net.il

נשמח לקבל תגובות והערות מהקוראים בדואייל: besod@013net.net